

Pedagógus és diákkapcsolat az iskolában

Az utóbbi idők egyik legtöbbet emlegetett témája az iskola, az iskolában való viselkedés. E téma készítette Szilvássy Lászlót arra, hogy megfogalmazza, s papírra vesse ezzel kapcsolatos gondolatait, amit az alábbiakban közlünk. Kérjük olvasóinkat, Szilvássy Lászlóhoz hasonlóan szóljanak hozzá a témához, ha úgy érzik, van mondandójuk.

Minden iskola különleges szolgáltatást nyújt a társadalomnak, olyat, amely a nevelés fogalmából fakad. A nevelés folyamatában a felnőtt nemzedék átadja az ifjú generációnak a történelem során felhalmozott ismereteket és tapasztalatokat.

Az iskola makro- és mikrotársadalmi igényeket elégít ki. A makrotársadalmi igények az egész ország társadalmára vagy egy nagyobb területi egységre vonatkoznak. Mikrotársadalmi igény az ifjúság személyiségformálása és a társadalmi munkamegosztásra való felkészítés. Az iskola alapvető feladata, hogy az adott kor műveltségi anyagát és erkölcsi értékeit átszámazzassa a felnövekvő nemzedéknek.

Az ember személyiségének egészséges fejlődése, jellemének kialakulása nemcsak a család keretei között történik, hanem az élet valamennyi területén. Ez utóbbiakban az iskolának van meghatározó szerepe. Soha nem volt ennyire fontos törődni az ifjúság iskolai nevelésével, mint most, amikor annyi veszély kezdheti ki morális fejlődésüket. A diákok személyiségének formálása nem csupán a pedagógusokkal jön létre, hanem egymás közötti kapcsolatokban is végbemegy, melynek végkimenetele lehet gyümölcsöző és lehet romboló hatása is. Olyan tantestületben, ahol a pedagógusok nemcsak a tananyag egyszerű leadására szorítkoznak, hanem igyekeznek közelebről is megismerni a diákokat, és az egyéb jellegű problémák megoldásához is segítséget nyújtanak, ott a nevelő és diák kapcsolat egészséges keretek között folyik. Az ilyen típusú pedagógusra felnéznek a tanulók, tanácsait megszívlelik, sőt az oktatott tantárgyat is megkedvelik. Ez a kedvező kölcsönhatás nemcsak a tanulás előmenetele szempontjából előnyös, hanem a tanulók személyiségének alakulását is jó irányba tereli.

Szólásmondás szerint, buta diák nincs, csak gyenge képességű pedagógus. Ez így ugyan túlzás, de annyi bizonyos, ahol az iskolai nevelés megfelelő, netán kiváló képességű pedagógus kezében van, ott a nevelő a szaktudásának átadásakor jó kapcsolatba kerül diákjaival, és egyéni adottságaikhoz, tulajdonságaikhoz képest a legmegfelelőbb pedagógiai módszert alkalmazza.

Ezáltal az osztály általános légköre is feltétlen javul.

A morcos, szigorú pedagógusok óráin a tanulók többsége szorong, és esetleg még azt sem tudja elmondani, amit megtanult. Ez a viselkedés, az ilyen légkör a legtöbb diákra csak káros lehet. A gyakori izgalom, a gátlás, a szorongó érzés egy idő után károsan hat a diák idegzetére, főként akkor, ha a diák sorozatos igazságtalanságokkal találkozik. Az ilyen nevelővel szemben a diákok rendszerint nem ösztintek, kapcsolatuk merev, nem figyelnek az órán, ezért a tantárgyi ismeretük meglehetősen hiányos lesz.

Az iskola is, miként az élet bármely területe, megköveteli a tanulóifjúságtól a fegyelmezett és jellemes viselkedést, hiszen a tanítók és a tanárok viselkedésük szerint is minősítik diákjaikat. Éppen ezért a tanulólátnak nemcsak otthon és azon kívül, hanem az iskola keretein belül is kulturáltan kell viselkedniük.

Legyen a diák szerény, szorgalmas, előzékeny a tantestülettel és tanuló társaival szemben. Játshat, sportolhat, művelődhet és szórakozhat, de ne a tanulás rovására! Eljen benne az a tudat, hogy az iskolában minden tanuló egyenlő, senkinek sem lehet kiváltsága a szülők társadalmi helyzete, vagy a jobb előmenetel. Kerülni kell e téren is minden különködést, torzítást és ferdeséget.

A tanulók iskolai és azon kívüli magatartását nagy általánosságban a rendtartás szigorú szabályai határozzák meg. A magatartás egyéb előírásait, melyekre a rendtartás nem tér ki, azokat az élet, az etikett kialakult normái hatják át. Pl.: a tanárok és a diákok bemutatkozása, egymás üdvözlése mind olyan dolog, hogy azokat az iskolai rendtartási szabályok rendezik. Ezeknél azonban vannak fontosabbak is. Nevezetesen: hogyan viselkedjék az a diák, aki már iskolába kerülése előtti időktől ismeri a tanárát. Ilyen esetek lehetnek: ha a szülő tanítja saját gyermekét, nagy-

bácsi az unokaöccsét vagy unokahúgát, vagy ha a tanuló szülei meghitt barátságot tartanak fenn a régebben ismert pedagógussal.

Semmilyen, sem ehhez hasonló körülmények nem szolgáltathatnak okot arra, hogy a diák a rokoni vagy baráti kapcsolatokra hivatkozva bármilyen előnyökre számíton, vagy viselkedésével ne adja meg a tanároknak a kétségkívül járó tiszteletet. Tehát ilyenkor nem mama vagy papa a megszólítás az iskolában, hanem tanár úr vagy tanár néni, tanító néni vagy tanító bácsi, illetve ahogy a pedagógus megengedi.

Kirándulásokon, ifjúsági összejöveteleken, sportban már közvetlenebb lehet a viszony diák és pedagógus között, még akkor is, ha nem rokonok, csak ismerősök. Ezzel az átmenetileg oldottabb kapcsolattal azonban nem szabad visszaélni. Pedagógusainkkal ilyenkor is megkülönböztetett tisztelettel beszéljen a tanuló, ne vigye túlzásba a bizalmaskodást, az alkalmoszerű lazább kapcsolatot.

A bizalmaskodás egyik formája lehet az, amikor a tanuló állandóan a pedagógusának kegyeit keresi, s ha szerét ejtheti, nevelője közelében tartózkodik, önként vállalt szolgálattal igyekszik magára vonni a figyelmet. Az ilyen viselkedés nagyon visszatetsző mind a pedagógusok, mind a diáktársak előtt, mi több, kínosan félreérthető helyzetet teremthet.

Semmiképp nem tévesztendő azonban össze a bizalmaskodás az őszinte udvariassággal. Nem bizalmaskodás, ha a diák le- vagy felsegíti a tanár kabátját, ha kinyitja előtte az ajtót, segít csomagja cipelésében. Ezek olyan alapvető udvariassági formák, amelyek nemcsak megengedhetők, hanem el is várhatók a diáktól.

A rendtartás nem támogatja azt, hogy a tanulók dohányozzanak. Az iskola szabályai azonban rendszerint csak az oktatási intézmény falain belül érvényesek. Az után viszont sok tanuló úgy gondolkozik: remélhetően nem találkozom ismerős nevelővel, így talán nyugodtan rágyújthatok. Ezeknek a diákoknak tudtára hozzuk: nemcsak a pedagógusok, hanem a felnőttek előtt is meglehetősen visszatetsző jelenség a nagyon fiatalon dohányzó diák.

Az iskola tevékenységéhez tartozik a pedagógusok és szülők kapcsolattartása is, amely leginkább a szülői értekezletek intézményében testesül meg, esetenként családlátogatás formájában. Nos, a pedagógus számára alig lehet más bántóbb, mint a gyéren látogatott szülői értekezlet, amelyet egyébként éppen azért hoztak létre, intézményesítettek, hogy a szülők rendszeresen tájékozódhassanak gyermekük előmeneteléről és magatartása felől. Azok a szülők, akik érzéketlenek gyermekeik iskolai viselkedését illetően, tudják meg: ők akarva-akaratlanul lebecsülik a pedagógus munkáját. (sic.)

Szilvássy László

Együtt a gyerekekért

A résztvevőket formális megbeszélés helyett a problémák feltárására bízta, a szakmaközi kapcsolatok fontosságát hangsúlyozta Uhljár Zita a Körös-szögi Kistérségi Szociális és Gyermekjóléti Intézmény vezetője a Gyermekjóléti Szolgálat által szervezett éves tanácskozáson, melyet március utolsó napján tartottak Szarvason.

A szakmaközi kapcsolatok elmélyítését szolgálta a dr. Réthy Vilmosné a szarvasi polgármesteri hivatal Hatósági Szociális és Családvédelmi Osztályának vezetője és két munkatársa Szurominé Bánfi Éva valamint

Kepenyés Gabriella tájékoztatója arról, hogy a hivatali osztályok átszervezése után kihez, milyen gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok tartoznak. Előadásukat Tóth Tamásné vezető családgondozó beszámolója követte melyről részletesen olvashatnak a lap következő számában. A résztvevők megvitatták annak a jelzőrendszernek a tapasztalatait, mely arra szolgál, hogy a különböző intézményekben gyermekekkel foglalkozó felnőttek időben felismerjék a gyermekvédelem keretein belül kezelhető problémákra. A tanácskozást kötetlen megbeszélés zárta.